

THỰC HIỆN CÔNG TÁC ĐỊNH CANH, ĐỊNH CƯ BỀN VỮNG TRONG GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ DÂN TỘC CỦA TỈNH THÁI NGUYÊN HIỆN NAY THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

Vũ Thị Thủy*

Trường Đại học Sư phạm – ĐH Thái Nguyên

TÓM TẮT

Định canh, định cư bền vững là chính sách quan trọng, có ý nghĩa chiến lược để hiện thực hóa quan điểm của Hồ Chí Minh trong giải quyết vấn đề dân tộc ở tỉnh Thái Nguyên. Hướng đến mục tiêu xóa đói giảm nghèo, công tác định canh, định cư của tỉnh đã đạt được những kết quả nhất định, tuy nhiên trên thực tế, vẫn còn tồn tại những hạn chế với những khó khăn, thách thức nhất định. Điều đó, đang đặt công tác định canh, định cư của tỉnh Thái Nguyên trước đòi hỏi phải có sự cách tân trong cách nghĩ, cách làm của các cấp chính quyền địa phương, cũng như sự đồng thuận từ đồng bào dân tộc thiểu số trên địa bàn toàn tỉnh.

Từ khóa: Định canh, định cư, bền vững, xóa đói giảm nghèo, các dân tộc thiểu số

ĐẶT VẤN ĐỀ

Thực hiện đoàn kết, bình đẳng, tương trợ giữa các dân tộc là mục tiêu và chính sách xuyên suốt, nhất quán của Hồ Chí Minh và của Đảng Cộng sản Việt Nam. Điều đó không chỉ xuất phát từ yêu cầu phải giữ vững khối đại đoàn kết toàn dân tộc, giữ vững chủ quyền, an ninh quốc gia mà còn là đòi hỏi cấp thiết được đặt ra từ bản chất, giá trị của chế độ xã hội chủ nghĩa được Chủ tịch Hồ Chí Minh, Đảng, Nhà nước và nhân dân ta đã lựa chọn. Thẩm nhuần tư tưởng Hồ Chí Minh về thực hiện đoàn kết, bình đẳng, tương trợ giữa các dân tộc, trên cơ sở quán triệt sâu sắc đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước về chính sách dân tộc, từ năm 1997 đến nay, Đảng bộ tỉnh Thái Nguyên đã lãnh đạo tổ chức công tác định canh, định cư phù hợp với đặc thù của một tỉnh trung du miền núi Bắc Bộ. Nhiều chủ trương, chính sách, chương trình, dự án định canh, định cư cùng với các biện pháp thiết thực được đề ra nhằm khắc phục khó khăn, từng bước ổn định và nâng cao đời sống đồng bào các dân tộc thiểu số trên địa bàn tỉnh.

THỰC TRẠNG CÔNG TÁC ĐỊNH CANH, ĐỊNH CƯ CỦA TỈNH THÁI NGUYÊN

Theo số liệu thống kê: Chương trình Định canh định cư được thực hiện từ năm 1968 đến

năm 2002 với tổng vốn đầu tư là 44 tỷ đồng, nhằm hướng vào các mục tiêu như: Hỗ trợ sản xuất và đời sống, trồng rừng, bảo vệ rừng, trồng cây ăn quả, mía, chè, hỗ trợ chăn nuôi đại gia súc, hỗ trợ làm chuồng trại chăn nuôi, 602 hộ làm mới và sửa chữa nhà, quy hoạch sắp xếp lại dân cư cho 108 hộ; hỗ trợ xây dựng kết cấu hạ tầng là trên 30 tỷ đồng gồm: xây dựng 33 công trình thủy lợi, 19 công trình cấp nước sinh hoạt nông thôn, làm mới 172 km đường giao thông, xây dựng 5.839m² nhà lớp học, trạm y tế và nhà văn hoá, tập huấn cho 2.280 lượt người, đầu tư hỗ trợ trực tiếp cho 61 thôn bản. Đến năm 2003, tỉnh Thái Nguyên đã hoàn thành cơ bản định canh định cư cho hơn 3.400 hộ thuộc diện vận động (chủ yếu là đồng bào dân tộc Dao và dân tộc Mông) [2]. Chính sách hỗ trợ di dân định canh, định cư theo Quyết định 33/2007/QĐ-TTg được triển khai trên thực tế, từ năm 2008 – 2014 với tổng kinh phí là 1.310 triệu đồng; đã hỗ trợ đất cho 26 hộ, làm nhà ở 57 hộ, hỗ trợ khai phá đất sản xuất 14 hộ, di chuyển 11 hộ, san mặt bằng tạo nền nhà 25 hộ, xây dựng chuồng trại chăn nuôi cho 22 hộ, mua 29 con trâu, hỗ trợ 7 hộ làm công trình nước phân tán, xây dựng 2 công trình giao thông [3]. Những chính sách thiết thực nêu trên đã góp phần xóa đói giảm nghèo cho nhiều hộ gia đình thuộc dân tộc thiểu số trên địa bàn tỉnh

* Tel: 0982 633373, Email: vuthuy.dhsptn@gmail.com

Thái Nguyên. Theo đó, chủ trương giải quyết vấn đề dân tộc theo tư tưởng Hồ Chí Minh nhằm xác lập mối quan hệ đoàn kết, bình đẳng, tương trợ giữa các dân tộc cũng dần được hiện thực hóa.

Tuy nhiên, giải quyết vấn đề dân tộc của tỉnh Thái Nguyên vẫn còn có những khó khăn, hạn chế nhất định làm ảnh hưởng không nhỏ đến việc thực hiện vấn đề dân tộc. Do vậy, để tháo gỡ những khó khăn, nhiệm vụ mang tính chính trị của tỉnh Thái Nguyên hiện nay, không chỉ thực hiện tốt lĩnh vực kinh tế, mà song hành với đó, cần phải thực hiện tốt lĩnh vực văn hóa - xã hội, trong đó phải thực hiện tốt hơn nữa vấn đề định canh, định cư bền vững.

NHỮNG ĐỊNH HƯỚNG VỀ CÔNG TÁC ĐỊNH CANH, ĐỊNH CƯ BỀN VỮNG ĐỐI VỚI CÁC DÂN TỘC THIỂU SỐ Ở VÙNG CAO CỦA TỈNH THÁI NGUYÊN

Thực tiễn đã chỉ ra rằng, định canh, định cư và xóa đói giảm nghèo là những nội dung kinh tế - xã hội có quan hệ tác động qua lại với nhau. Chúng vừa là mục tiêu vừa là điều kiện, động lực thúc đẩy lẫn nhau. Trong đó, định canh, định cư được coi là tiền đề, điều kiện cần có để xóa đói giảm nghèo. Trong mối quan hệ biện chứng, xóa đói giảm nghèo được coi là mục tiêu, là yếu tố tạo động lực thúc đẩy định canh, định cư. Xét về bản chất, định canh, định cư là một quá trình phát triển từ du canh du cư -> định canh, định cư, từ tạm ổn định -> ổn định -> phát triển, từ chỗ không có hoặc có rất ít tư liệu sản xuất ổn định dần dần tạo ra tư liệu sản xuất ổn định. Đồng thời định canh, định cư cũng là một quá trình chuyển biến nhận thức, thay đổi phong tục tập quán, học hỏi và nâng cao trình độ của người dân, đáp ứng yêu cầu sản xuất thâm canh, có kỹ thuật. Xét về thực chất, có thể xem đó là một cuộc cách mạng toàn diện, sâu sắc trên lĩnh vực kinh tế, văn hoá và xã hội. Như vậy, công tác định canh, định cư không chỉ để ổn định dân cư mà phải tạo cho đồng bào cả kiến thức và trình độ sản xuất theo hướng sản xuất hàng hoá, trên cơ sở đó phát

triển và nâng cao dân mức sống của người dân. Một vấn đề có tính quy luật cần thống nhất nhận thức rằng, sự nghiệp định canh, định cư luôn gắn liền với vấn đề con người và liên quan chặt chẽ với nó là vấn đề kinh tế - xã hội, an ninh, chính trị. Điều này lý giải tại sao thực hiện công tác định canh, định cư cho đồng bào dân tộc thiểu số ở tỉnh Thái Nguyên cần hướng tới giá trị bền vững và xét đến cùng là giải phóng đồng bào dân tộc thoát khỏi tình trạng du canh, du cư với tâm lý, thói quen của nền sản xuất tự cung, tự cấp. Ý nghĩa chính trị sâu xa của vấn đề đó được đảm bảo bởi tính hướng đích vào mục tiêu xóa đói giảm nghèo một cách bền vững cho đồng bào dân tộc thiểu số trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên. Điều này sẽ góp phần thiết thực vào việc khắc phục dần sự chênh lệch về trình độ dân trí, phát triển kinh tế - xã hội giữa các thành phần dân tộc của tỉnh Thái Nguyên. Với ý nghĩa này, công tác định canh, định cư là một công việc không đơn giản, liên quan đến nhiều vấn đề cần được giải quyết một cách đồng bộ, trong đó phải tính đến những vấn đề có tính dân tộc, tính chất tự nguyện và kể cả việc vận dụng tri thức khoa học theo từng mức độ khác nhau v.v...

CÁC GIẢI PHÁP THỰC HIỆN CÔNG TÁC ĐỊNH CANH, ĐỊNH CƯ BỀN VỮNG Ở TỈNH THÁI NGUYÊN HIỆN NAY

Để thực hiện tốt công tác định canh, định cư trong những năm tới, tỉnh Thái Nguyên cần tập trung vào các giải pháp cơ bản sau:

Một là, tuyên truyền, giáo dục, vận động đồng bào vùng định canh, định cư

Tổ chức tuyên truyền vận động là công tác phổ biến chủ trương chính sách định canh, định cư của Đảng và Nhà nước, những kinh nghiệm, mô hình thực hiện định canh, định cư tốt, đẩy nhanh hoạt động của các tổ chức đoàn thể quần chúng làm cho người dân hiểu rõ và tự nguyện thực hiện định canh, định cư. Hơn nữa, công tác định canh, định cư không chỉ thuần túy là vấn đề kinh tế mà còn là vấn đề xã hội có liên quan đến các vấn đề môi trường, an

ninh quốc phòng và đoàn kết các dân tộc. Chính vì vậy, tuyên truyền, giáo dục, vận động là giải pháp cần được quan tâm thỏa đáng.

Trước hết, cần phải tăng cường hoạt động tuyên truyền để người dân thấy được ý nghĩa, lợi ích chính đáng mà chủ trương định canh, định cư mang lại cho đồng bào dân tộc thiểu số. Trên cơ sở đó, tỉnh Thái Nguyên cần đề ra được những chủ trương chính sách hợp lòng dân, giúp đỡ người dân, động viên đồng bào hăng hái phấn khởi đi vào định canh, định cư, xây dựng thôn bản cũng như cuộc sống mới.

Hai là, thực hiện các giải pháp quy hoạch dân cư, đất đai, bố trí sản xuất

Việc sắp xếp dân cư là nhiệm vụ bức thiết có ý nghĩa quyết định đối với việc phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào thuộc diện định canh, định cư của tỉnh.

Vấn đề cấp thiết hiện nay là tỉnh Thái Nguyên cần sản xuất lương thực, trồng cây công nghiệp, cây đặc sản, cây ăn quả, trồng và kinh doanh rừng, phát triển ngành nghề đảm bảo có thu nhập ổn định thay thế cho sản xuất nương rẫy du canh du cư.

Với tỉnh Thái Nguyên, quy hoạch đất đai phải nhằm phát huy khả năng lao động của đồng bào định canh, định cư, từ đó có quy hoạch đất đai cụ thể cho từng vùng và có chính sách cụ thể quy định quyền lợi, nghĩa vụ của đồng bào được sử dụng đất đai để trồng trọt, chăn nuôi, trồng rừng, bảo vệ và khai thác rừng.

Việc quy hoạch đất đai, bố trí dân cư, đất đai, cần đảm bảo cho từng vùng khai thác mọi tiềm năng thế mạnh của mình phát triển kinh tế - xã hội, xoá đói giảm nghèo.

Qua quy hoạch sản xuất, cần định hướng quy hoạch các vùng chuyên canh cây trồng, vật nuôi, ngành nghề phù hợp với điều kiện tự nhiên của từng vùng và theo quy mô thích hợp để tạo ra nhiều sản phẩm hàng hoá có thế mạnh của từng vùng.

Ba là, xây dựng cơ sở hạ tầng và phúc lợi vùng định canh, định cư

Cơ sở hạ tầng yếu kém là một trong những khó khăn trở ngại chính của đồng bào vùng

định canh, định cư, vì vậy muốn phát triển kinh tế - xã hội cho đồng bào, cần phải quan tâm xây dựng cơ sở hạ tầng và phúc lợi cho vùng định canh, định cư, như: Giao thông, thủy lợi, các công trình phúc lợi công cộng. Cụ thể:

Giao thông: Cần tiếp tục hỗ trợ xây dựng, nâng cấp, sửa chữa các tuyến đường giao thông vào các xã định canh, định cư, phát triển mạnh giao thông liên thôn, liên bản, đảm bảo cho người và các phương tiện cơ giới nhỏ đi lại thuận tiện.

Thủy lợi: Do điều kiện địa hình và nguồn nước nên phần lớn các công trình thủy lợi nhỏ phục vụ sản xuất của vùng định canh, định cư là cần phải chắn nước và hồ đập nhỏ. Tuy nhiên, cũng cần nắm lại tình hình và xác định các công trình hiện có cần gia cố, những công trình cần xây dựng mới và tính toán vốn đầu tư cần thiết, cần xây dựng một số công trình mới tại các vùng sản xuất tập trung.

Các công trình phúc lợi công cộng: Tỉnh cần tiếp tục đầu tư xây dựng trường học, trạm xá, nhà văn hoá xã, trụ sở Ủy ban nhân dân xã, trụ sở phòng Dân tộc tôn giáo định canh, định cư huyện, nhằm giúp đồng bào có nơi sinh hoạt vui chơi giải trí, từ đó xoá bỏ được các tập tục lạc hậu, nâng cao và được hỗ trợ đầy đủ về vật chất và tinh thần.

Bốn là, phát triển nguồn nhân lực phục vụ công tác định canh định cư

Cán bộ làm công tác định canh, định cư, với năng lực, trách nhiệm và đạo đức nghề nghiệp của mình, họ là những người trực tiếp hỗ trợ, giúp đỡ đồng bào định canh, định cư, đồng thời là cầu nối giữa đồng bào dân tộc miền núi với Đảng và Nhà nước. Chính vì vậy việc tuyển chọn cán bộ làm công tác định canh, định cư ở Ban Dân tộc - tôn giáo, Định canh định cư tỉnh và các phòng ở huyện cần tuyển chọn những người có trình độ chuyên môn nghiệp vụ, có kiến thức sâu về các ngành nông - lâm - ngư nghiệp và hiểu biết về phong tục, tập quán của đồng bào; nắm vững mọi chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước về lĩnh vực dân tộc, miền núi; nhất là phải được đào tạo qua thực tế. Ưu tiên những

người có kinh nghiệm, những người ở địa phương thuộc vùng định canh, định cư. Mặt khác, đòi hỏi người cán bộ phải có phẩm chất đạo đức tốt, có tinh thần trách nhiệm, nhiệt tình công tác, có sức khoẻ sẵn sàng nhận nhiệm vụ công tác tại mọi địa bàn khó khăn.

Không chỉ chú ý đến đội ngũ cán bộ chuyên môn trực tiếp tại cơ quan làm công tác định canh, định cư, mà còn cần phải phát huy nguồn lực cán bộ cấp cơ sở phối kết hợp thực hiện công tác định canh, định cư ở địa phương. Nâng cao trình độ mọi mặt cho đội ngũ cán bộ làm công tác này ở địa phương, nhất là ở các vùng định canh, định cư là giải pháp có tính đột phá. Cần chú trọng đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ thành những người có trình độ, chủ động sáng tạo trong công tác. Ngoài việc hiểu biết về các lĩnh vực nông, lâm nghiệp, chăn nuôi, họ có thể giúp xã xây dựng những dự án nhỏ về công tác định canh, định cư một cách thiết thực và hiệu quả.

Năm là, thực hiện giải pháp về cơ chế chính sách

Công tác định canh, định cư muốn thực hiện thành công, trước hết các chính sách định canh, định cư cần phải phù hợp với tình hình mới. Tỉnh Thái Nguyên cần ban hành các chính sách đồng bộ, kích thích được sản xuất, cần cụ thể hoá các chính sách của Trung ương cho phù hợp với điều kiện của Thái Nguyên nhằm tiếp tục củng cố, ổn định cuộc sống và phát triển sản xuất cho đồng bào định

canh, định cư, đảm bảo cho đồng bào làm ăn lâu dài và có hiệu quả. Do vậy, tỉnh cần thực hiện đầy đủ và phù hợp các chính sách, như: Chính sách hỗ trợ di chuyển, ổn định dân cư; hỗ trợ phát triển sản xuất; hướng dẫn cách làm ăn, khuyến nông - lâm; chế biến và tiêu thụ sản phẩm; hỗ trợ về giải quyết việc làm cho người lao động vùng định canh, định cư...

KẾT LUẬN

Công tác định canh, định cư ở Thái Nguyên là một trong những chương trình quan trọng trong chiến lược phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh, nhằm thực hiện ổn định dân cư, xoá đói giảm nghèo, từng bước cải thiện đời sống vật chất và tinh thần cho đồng bào các dân tộc trong tỉnh, giữ vững cân bằng sinh thái môi trường, củng cố an ninh quốc phòng và trật tự an toàn xã hội. Đây là một công việc khó khăn, phức tạp. Do đó, công tác định canh, định cư đòi hỏi phải có sự chuẩn bị kỹ về chiến lược, về quy hoạch, về vốn, về các giải pháp thực hiện để đảm bảo việc tổ chức định canh, định cư có hiệu quả cao và bền vững.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Tỉnh ủy Thái Nguyên, Báo cáo 5 năm thực hiện Nghị quyết Trung ương 7 (khóa IX).
2. Tỉnh ủy Thái Nguyên, *Biểu dương già làng trưởng bản*, năm 2016.
3. Ủy ban nhân dân tỉnh Thái Nguyên: *Tổng kết Kế hoạch thực hiện Chương trình giảm nghèo tỉnh Thái Nguyên*, giai đoạn 2011 – 2015.

SUMMARY

IMPLEMENTATION OF THE SUSTAINABLE SETTLEMENT POLICY IN SOLVING THE ETHNIC PROBLEM OF THE PROVINCE FOLLOWING HO CHI MINH THOUGHT

Vũ Thị Thủy*

University of Education - TNU

In connection with the settlement problem in agriculture, the sustainable settlement policy is considered important and significant for the realization of the views of Ho Chi Minh in solving ethnic problems in Thai Nguyen province. Aiming to reduce poverty, the settlement actions of the province have achieved certain results, but in fact, there are still existing limitations regarding the difficulties and certain challenges encountered. That is set of settlement, Thai Nguyen settled before requiring innovation in ways of thinking and acting of the local authorities, as well as the consensus from ethnic minorities in the province.

Keywords: *The cultivation, settlements, sustainability, poverty alleviation, the ethnic minorities*

Ngày nhận bài: 25/8/2016, Ngày phản biện: 19/9/2016, Ngày duyệt đăng: 31/3/2017

* Tel: 0982 633373, Email: vuthuy.dhsptn@gmail.com